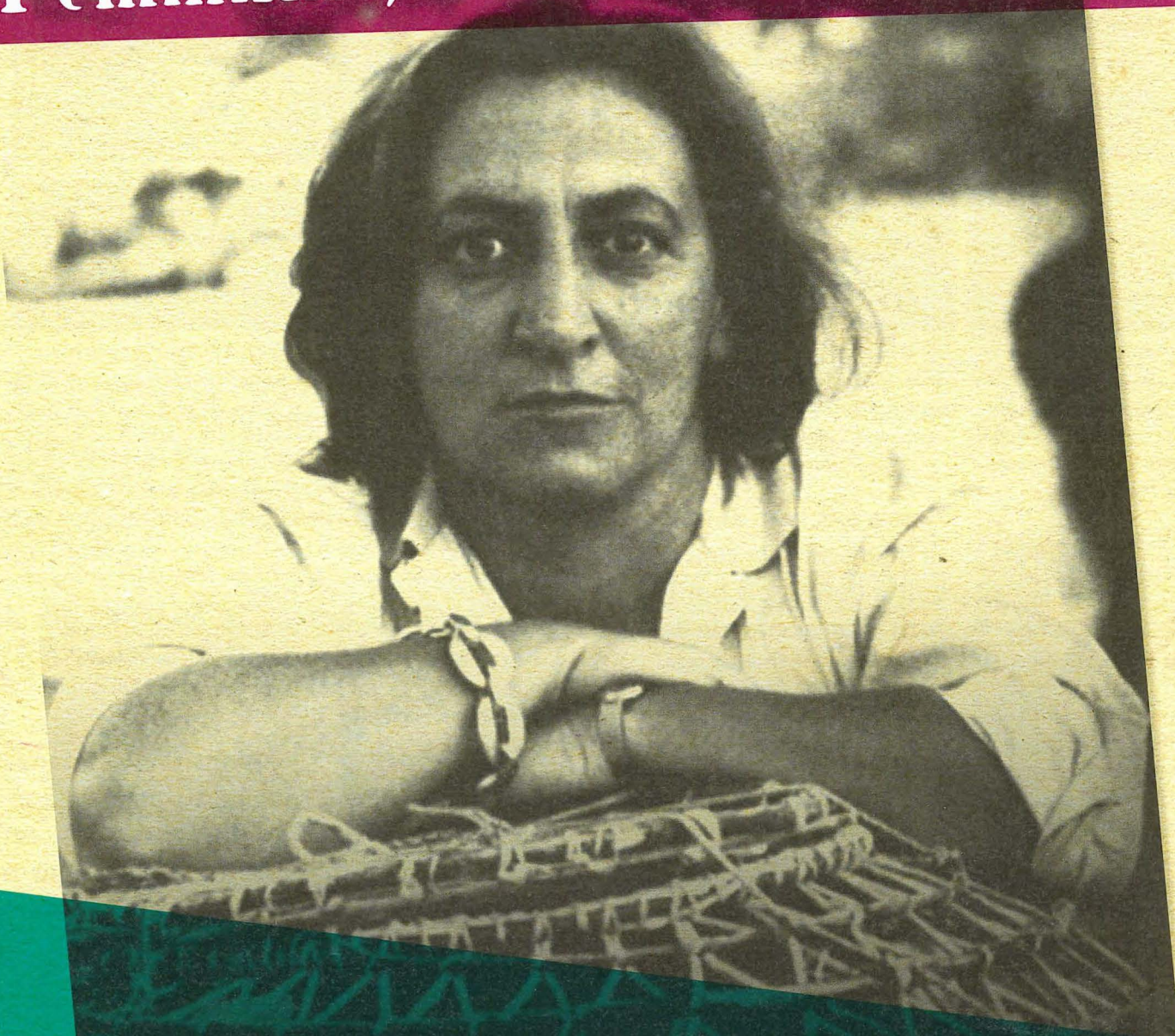

Maria Aurèlia Capmany

Feminisme, catalanisme, socialisme

La personalitat de la imatge de Maria Aurèlia Capmany (Barcelona, 1918-1991) es desvetlla a hores d'ara encara ben poderosa per la consistència de la seva aportació i el vigor d'una personalitat marcada per la intel·ligència i la valentia. Efectivament, la vàlua del contingut va paral·lel al ferm sentit de compromís d'una ardua escriptora que li tocà de viure els temps difícils i pogué assolir els resultats: el míting socialista de la llibertat, la seva influència social com a comentarista pública notable, escriptora reconeguda amb les obres completes, premis a desdir i, sobretot, l'estima dels qui la coneguérem i poguérem gaudir de la seva amistat.

Els antecedents familiars —Aureli Capmany, Sebastià Fornés...— i la profunda implicació amb la cultura —la seva, la catalana—, la convertiren en una ploma afilada en defensa del seu pensament caracteritzat per uns eixos molt clars: el feminisme i la llibertat de la dona; el catalanisme i l'emancipació del poble; el socialisme i la llibertat de la persona. I en aquesta labor hi esmerça temps en escriptura (articles, novel·les, assaig, teatre...) i en paraula (conferències, programes de ràdio, mítings...) esdevenint punt de referència sobre la imatge de la dona compromesa com ho fou abans la Montserrat Roig. Els seus llibres, tot i una certa dificultat en l'accés, són encara vius i n'és la prova l'extens repertori de lectors que s'endinsen en una obra que és sòlida conceptualment, arrelada al moment històric que li tocà de viure, extraordinàriament amena com correspon a qui domina la paraula. Un conjunt de factors que la fan esdevenir suggerent, interessant i ben vàlida.

Uns ideals sempre presents en la seva obra

Els seus antecedents acadèmics -Institut-Escola, Filosofia a la universitat- i la seva necessitat de treball li atorgaren aviat el sentit de realisme en la seva obra. Finalista el 1947 al premi Joanot Martorell amb la novel·la *Necessitem morir* (1952), el guanyà amb *El cel no és transparent*. Novel·les que seguirà creant, així *L'altra ciutat* (1955), *Berúlia* (1956), *El gust de la pols* (1962), *Un lloc entre els morts* (1967) -premi Sant Jordi el 1968-, una de les més celebrades amb el rerefons d'un intel·lectual català jove de l'època preromàntica amb les idees de la Revolució Francesa. *Feliçment jo sóc una dona* (1969) és també una de les més conegudes

“Una ploma afilada en defensa del feminisme, el catalanisme i el socialisme”

per la temàtica agosarada, *Vitrines d'Amsterdam* (1969), *El cap de Sant Jordi* (1988), *La riulla del mirall* (1989). Dels assaigs i narrativa podem destacar *La joventut, és una nova classe?* *Cartes impertinents* (1971), *Quim/Quima* (1971), *El jaqué de la democràcia* (1972), *Vés-t'en ianqui! O, si voleu, traduït de l'americà* (1980), *Coses i noses* (1981), *Die-*

tari de prudències (1982), *Lo color més blau* (1982), *Salvador Espriu* (1971), *Subirachs o el retrat de l'artista com a escultor adult* (1975).

De caràcter autobiogràfic trobem *Pedra de toc*, (1970), *Pedra de toc/2* (1975), *Mala memòria* (1987) i *Això era i no era* (1989). Sobre la condició femenina, *La dona a Catalunya* (1966), *El feminisme a Catalunya* (1973), *El comportamiento amoroso de la mujer* (1974), *Dona, doneta, donota* (1975), historieta il·lustrada en col·laboració amb A. Artís i Gener i *Antifemina* (1978).

De l'extens teatre remarquem aspectes frívols i de denúncia, obres reivindicatives i simplement d'entreteniment amb l'època de llibertat dels anys trenta, així: *Vent de garbí*

“Els seus antecedents acadèmics i la seva necessitat de treball li atorgaren aviat el sentit de realisme en la seva obra”

“Capmany defensa la necessitat de conèixer la història per a disposar de ciutadans crítics i preparats”

i una mica de por (1965), *Dones, flors i plantança* (1967), *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya* (1971). Defensa la necessitat del coneixement de la història per a disposar de ciutadans crítics i preparats. I així els anys 1977-78 treballà en una història de Catalunya per a la ràdio editada també en llibre auditiu: *Temps passat, notícia d'avui* (1979). Milità en el socialisme català i fou regidora de cultura de l'Ajuntament de Barcelona (1983-1987) i, fins a la seva mort, responsable de l'àrea de publicacions del mateix ajuntament. Com a articulista col·labora a diaris com *El Noticiero universal*, *Avui* i revistes com *Canigó* o *Serra d'Or* projectant el seu ideari que hem esbossat. Jordi Font va comissariar una exposició amb un notable llibre catàleg de fotografies de la seva vida.

La Institució de les Lletres Catalanes, en uns temps de dinamisme, va desenvolupar una iniciativa que va tenir molt d'èxit, l'escriptor del mes, i quan ella ho fou va dir en una entrevista a Xavier Caraltó (*Avui*, 17-III-1990):

«Des de la vostra experiència en el món de la política cultural municipal, ¿com valoreu aquesta distinció de l'escriptor dle mes?»

—Bé. Em temo que no té res a veure una cosa amb l'altra. La meva gestió cultural a l'Ajuntament de Barcelona i la meua obra literària només tenen dues coses en comú: que totes dues són obra meua. Ara bé, el fet que hagi acceptat aquesta designació vol dir que crec en l'eficàcia d'aquesta promoció de la Institució de les Lletres Catalanes. Els autors catalans sempre ens hem queixat de la manca de promoció de la nostra obra. En el moment en què la Institució de les Lletres Catalanes es proposa promoure aquesta obra, crec que és una cosa bona i, en fi, ho elogio i ho trobo molt bé.»

Josep M. Figueres

Historiador